

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI DO SPRAW ENERGII, KLIMATU
I AKTYWÓW PAŃSTWOWYCH
(NR 176)
z dnia 11 lipca 2023 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych (nr 176)

11 lipca 2023 r.

Komisja do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Suskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła i zaopiniowała dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej:

– sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2022 r. (druk nr 3434) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Maciej Maciejewski** pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji oraz **Tomasz Gaweł** pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Igor Amarowicz** i **Łukasz Żylik** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych. Witam państwa posłów i wszystkich gości biorących udział w dzisiejszym posiedzeniu.

Protokoły ze 174. i 175. posiedzenia Komisji, wobec niewniesienia uwag, uważam za przyjęte. Stwierdzam kworum.

Porządek dzisiejszego posiedzenia przewiduje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2022 r. (druk nr 3434) w zakresie działania Komisji. Przystępujemy do realizacji porządku dziennego.

Witam pana Tomasza Gawła, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli; panią Agnieszkę Kołakowską, pełniącą obowiązki wicedyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli; jak również pana Macieja Maciejewskiego, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Proszę o zabranie głosu przez pana Macieja Maciejewskiego, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Bardzo proszę.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli Maciej Maciejewski:

Dzień dobry, dziękuję bardzo.

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, jak powiedział pan przewodniczący, mam przyjemność kierować pracami Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w Najwyższej Izbie Kontroli. Podstawowym celem działalności kontrolnej, którą prowadzi departament, a która jest również w zakresie państwa zainteresowania, jest ocena działania organów administracji rządowej oraz innych jednostek organizacyjnych funkcjonujących w ramach działów: Gospodarka, Gospodarka złożami i kopalin, Energia, Klimat oraz Aktywa państwowe.

Kontrole, które realizował departament w 2022 r., w szczególności obejmowały zagadnienia dotyczące ciepłownictwa, gazu ziemnego, infrastruktury. Kontrolaliśmy również spółki Skarbu Państwa o istotnym znaczeniu dla gospodarki pod kątem ich wpływu na innowacyjność, bezpieczeństwo i konkurencyjność polskiej gospodarki.

Zgodnie ze strategią NIK oceną sytuacji geopolitycznej oraz analizą ryzyka w gospodarce punkt ciężkości naszych działań kierowaliśmy na sprawy związane z bezpieczeństwem surowcowym, energetycznym i zagadnieniami transformacji energetycznej. Wszystkie nasze oceny, uwagi i wnioski, które wynikały z przeprowadzonych kontroli, przedstawiliśmy w wystąpieniach pokontrolnych do kierowników jednostek kontrolowanych, a także do innych zainteresowanych instytucji i urzędów.

Ze wszystkich kontroli planowych przeprowadzonych w 2022 r. opracowaliśmy informacje zbiorcze, które zostały przekazane marszałkom Sejmu i Senatu RP oraz właściwym komisjom sejmowym i senackim. Wszystkie te informacje były też każdorazowo przedkładane prezydentowi i prezesowi Rady Ministrów.

Przechodząc do bardziej konkretnych informacji dotyczących konkretnych kontroli, w 2022 r. opracowaliśmy łącznie 17 informacji o wynikach kontroli, przy czym 9 z nich dotyczyło informacji o wynikach kontroli budżetowej poszczególnych części. Natomiast wśród pozostałych informacji – powiem tylko dla przypomnienia, ponieważ one wszystkie były prezentowane zarówno na posiedzeniu tej Komisji, jak i innych – były m.in. informacja o wynikach kontroli funkcjonowania Polskiej Grupy Zbrojeniowej i spółek zależnych, informacja o wynikach kontroli promocji gospodarczej Polski, informacja o wynikach kontroli przygotowania i realizacji inwestycji infrastrukturalnych dla gazu ziemnego, a także informacja o wynikach kontroli przygotowania i realizacji programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce, informacja o wynikach kontroli rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych, informacja o wynikach kontroli realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu na Rzecz Inwestycji Strategicznych, informacja o wynikach kontroli realizacji projektów PPP na etapie operacyjnym, a także informacja o wynikach kontroli realizacji wybranych programów sektorowych oraz dofinansowanych w nich projektów.

Łącznie departament w 2022 r. opracował i wysłał 54 wystąpienia pokontrolne, w tym 19 do ministrów, kierowników centralnych organów administracji rządowej.

Zakres, który objeśliśmy kontrolą, to nad czym w 2022 r. pracowaliśmy... Tak jak mówiłem, wszystkie te informacje były dla państwa dostępne i były prezentowane, nie będę więc wchodził w szczegóły poszczególnych kontroli. Może tylko dodam jako podsumowanie, że w 2022 r. Departament Gospodarki osiągnął rezultaty finansowe i sprawozdawcze kontroli w wymiarze 2 mln 566 tys. zł. W tym nieprawidłowości o wymiarze finansowym dotyczyły uszczuplenia środków i aktywów, sprawozdawczych skutków nieprawidłowości oraz potencjalnych finansowych i sprawozdawczych skutków nieprawidłowości.

Skierowaliśmy również sześć zawiadomień o naruszeniu art. 63 ust. 1 ustawy o NIK, a także jedno zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych. Tak jak już mówiłem, braliśmy udział w 21 posiedzeniach komisji sejmowych, głównie sejmowej Komisji Gospodarki i Rozwoju oraz Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych, na których przedstawialiśmy szczegółowe wyniki kontroli, które przed chwilą przytoczyłem.

Nawiązując do zawartości sprawozdania całościowego z działalności Najwyższej Izby Kontroli, mogę powiedzieć, że Departament Gospodarki angażuje się również we współpracę międzynarodową, w której uczestniczy NIK. Są to m.in. audyty finansowe OECD czy EUROCONTROL, a także audyty finansowe Interpol.

Byłoby to takie podsumowanie z mojej strony. Dziękuję serdecznie. Oddaję głos panu dyrektorowi.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

Proszę, panie dyrektorze.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli Tomasz Gaweł:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, Tomasz Gaweł, pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Środowiska.

Nawiązując do sprawozdania, przedstawię krótką uzupełniającą informację do sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2022 r., z działalności Departa-

mentu Środowiska w obszarze działania Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych.

Wysoka Komisjo, organizację i tryb działania NIK określa ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli, a zgodnie z zarządzeniem prezesa NIK do właściwości Departamentu Środowiska należy przeprowadzanie kontroli, w szczególności w zakresie spraw objętych działami administracji rządowej Gospodarka wodna oraz Klimat, w zakresie nieobjętym właściwością Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, oraz Środowisko. W zakresie właściwości działań Departamentu Środowiska leżą także zadania realizowane przez ministra właściwego do spraw wymienionych działów administracji rządowej, a także zadania realizowane przez organy, urzędy, jednostki podporządkowane lub nadzorowane przez ministra, jak również wykonanie budżetu państwa w częściach Gospodarka wodna, Środowisko oraz Klimat, wykonanie planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Departament dysponuje 35 etatami, przy czym obecnie są obsadzone 34, w tym etaty kontrolerskie w liczbie 28. W skład kierownictwa departamentu wchodzi 3 osoby, a obsługa administracyjna liczy 3 pracowników. Spośród pracowników wykonujących czynności kontrolne 4 osoby to nowo przyjęci pracownicy. Kontrolerzy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe w drodze studiów podyplomowych, szkoleń specjalistycznych oraz samokształcenia. Nowo przyjęci pracownicy uczestniczą w szkoleniu przedaplikacyjnym oraz w ramach aplikacji kontrolerskiej – w stacjonarnych szkoleniach aplikacyjnych kończących się egzaminami.

Wysoka Komisjo, w 2022 r. Departament Środowiska skoordynował 2 kontrole z zakresu działania Komisji. Pierwsza kontrola to było funkcjonowanie spółki Polskie Domy Drewniane SA. Druga kontrola dotyczyła gospodarowania środkami uzyskanymi ze sprzedaży uprawnień do emisji w drodze aukcji w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Ponadto departament uczestniczył w jednej kontroli z zakresu działania Komisji, skoordynowanej przez inne jednostki organizacyjne NIK, a mianowicie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. Skoordynował to Departament Budżetu i Finansów.

Inne jednostki organizacyjne NIK przeprowadziły w 2022 r. następujące kontrole spraw objętych działem administracji rządowej Klimat w zakresie objętym właściwością Departamentu Środowiska. Były to dwie kontrole: pierwsza to finansowanie przedsięwzięć służących rozwojowi elektromobilności w Polsce – tę kontrolę skoordynowała delegatura łódzka, druga to działalność spółki ElectroMobility Poland SA oraz wydatkowanie środków finansowych na projekt samochodu elektrycznego Izera.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 marca 2023 r. prezes NIK zatwierdził 5 informacji o wynikach kontroli opracowanych przez Departament Środowiska, w tym 2 dotyczące klimatu. Pierwsza to wdrażanie programu priorytetowego „Czyste powietrze”, druga to funkcjonowanie spółki Polskie Domy Drewniane SA. Na podstawie ustaleń kontroli przeprowadzonych w 2022 r. departament sformułował łącznie 137 wniosków zamieszczonych w wystąpieniach pokontrolnych wysłanych do jednostek kontrolowanych. Adresaci wystąpień zrealizowali 27 wniosków, tj. 19,7%. W trakcie realizacji pozostają 92 wnioski, tj. 67,2%, a 18 wniosków nie zostało dotychczas zrealizowanych, tj. 13,1%.

Departament Środowiska monitoruje realizację zaleceń pokontrolnych w wypadku uzyskania niewystarczającej informacji o sposobie realizacji wniosków. Stara się doprowadzić do ich wykonania, głównie występując o uzupełnienie odpowiedzi. W miarę możliwości stan realizacji wniosków NIK ocenia się w toku kontroli doraźnych, sprawdzających, a ponadto jest badany przy okazji wszystkich kontroli prowadzonych w jednostkach, do których zostały skierowane wnioski.

Jeżeli chodzi o współpracę międzynarodową w zakresie kontroli środowiska w 2022 r., to NIK aktywnie angażuje się w inicjatywy INTOSAI, jako członek zarządu tej organizacji od 2013 r. Aktualnie trwa druga sześcioletnia kadencja. Jest też aktywnym uczestnikiem prac jej komisji, podkomisji, grup roboczych i zadaniowych. Współpraca w ramach tych struktur umożliwia poszerzenie wiedzy na temat stosowanych na świecie standardów kontroli oraz dobrych praktyk, a także wymianę doświadczeń. Z kolei udział

w pracach standaryzacyjnych umożliwia rzeczywisty wpływ na kształt praktyk kontrolnych na świecie oraz promowanie własnych rozwiązań. Dzięki aktywności na arenie międzynarodowej NIK buduje swoją renomę, co skutkuje zlecaniem jej prowadzenia audytów zewnętrznych organizacji międzynarodowych, przeglądów partnerskich i projektów współpracy bliźniaczej.

Eksperti NIK zaangażowani są także w pracę grupy roboczej INTOSAI do spraw kontroli środowiskowych. Prezes NIK przewodniczy aktualnie grupie roboczej EURO-SAI do spraw kontroli środowiskowych. W maju 2022 r., podczas wirtualnego spotkania, podjęto problematykę zasobów wody i jej jakości w kontekście zmian klimatu. W listopadzie 2022 r. odbyło się zaś doroczne posiedzenie grupy w formule hybrydowej. Głównym tematem posiedzenia była ochrona środowiska w ciężkich czasach pandemii i wojny.

Ponadto w 2022 r. zakończyła się międzynarodowa kontrola pt. „Gospodarowanie odpadami z plastiku”. W sierpniu 2022 r. prezes NIK wziął udział w szczycie grupy NOK G20 w Indonezji. Grupa została utworzona przez radę audytu Republiki Indonezji do prowadzenia globalnej dyskusji na temat zwiększenia transparentności rozliczalności finansów publicznych na świecie. Prezesi NOK i zaproszeni goście przyjęli wypracowane roboczo wspólne zasady postępowania oraz sposób i tematy dalszej współpracy, z których kluczowe to bezpieczeństwo energetyczne i transformacja energetyczna oraz ochrona środowiska naturalnego.

Wysoka Komisjo, współpraca z organami parlamentu polegała na utrzymywaniu przez kierownictwo Departamentu Środowiska, podobnie jak w poprzednich okresach, sprawozdawczych, stałych kontaktów z członkami prezydium Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych. W miarę potrzeb wynikających z bieżących prac poszczególnych organów Sejmu podejmowano także współpracę z innymi komisjami sejmowymi oraz podkomisjami. Ponadto w działalności kontrolnej departamentu uwzględniano wnioski i sugestie zgłaszane przez komisje sejmowe i poszczególnych posłów.

Przedstawiciele Departamentu Środowiska uczestniczyli w 2022 r. w 75 posiedzeniach komisji sejmowych, w tym w 4 posiedzeniach sejmowej Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych, 11 posiedzeniach połączonych komisji sejmowych i 60 posiedzeniach innych komisji sejmowych, a także w 12 posiedzeniach komisji senackich i posiedzeniach połączonych komisji senackich.

Informacje o wynikach kontroli opracowane przez Departament Środowiska były omawiane na 9 posiedzeniach komisji sejmowych, w tym na 2 posiedzeniach Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych, a mianowicie: informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. w częściach 41 – Środowisko oraz 51 – Klimat, informacja o wynikach kontroli wykonania w 2021 r. planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz informacja o wynikach kontroli wdrażania programu priorytetowego „Czyste powietrze”.

Wysoka Komisjo, dziękując za uwagę, uprzejmie proszę o przyjęcie przedłożonego sprawozdania w zakresie działalności Departamentu Środowiska w 2022 r. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

Dziękuję.

Bardzo proszę panią dyrektor o kontynuowanie. Nie? To już wszystko? Czy ktoś z państwa chce zabrać głos w dyskusji? Proszę bardzo.

Poseł Tomasz Piotr Nowak (KO):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, poprosiłbym o taką analizę na przestrzeni lat, czy wasze kontrole, które były przeprowadzone w 2022 r., wskazują na progres, na jakiś postęp, który powoduje, że możecie powiedzieć mniej przymiotników, które tu jednak padają, o działaniu niegospodarnym, o nieprzygotowanym polu wszelkich działań? Szczególnie o węglu kamiennym to jest wstrząsający raport. Czy w 2022 r. widzicie, że jest mniej tej niegospodarności w stosunku do innych lat, czy też nastąpiło pogorszenie sytuacji, która powoduje, że te kontrole są z takimi sformułowaniami o niegospodarności?

Poseł Krzysztof Gadowski (KO):

Z dołączeniem węgla brunatnego.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

Bardzo proszę, jeszcze pan poseł się zgłasza? Czy już nie ma zgłoszeń od państwa posłów?
Nie ma. Bardzo proszę o odpowiedź.

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Maciej Maciejewski:

Pozwolę sobie odnieść się do tego, co pan poseł powiedział.

Ogólnie jest tak, że kontrole za każdym razem podejmujemy na podstawie analizy ryzyka i tego, co się dzieje w gospodarce i w państwie. To są co najmniej dwie istotne zmienne. Tak jak mówiłem na początku, podejmujemy kontrolę realizacji pewnych polityk czy strategii rządowych, więc trudno jest moim zdaniem powiedzieć jednoznacznie we wszystkich obszarach o jednym kierunku.

Natomiast, jak pan wspomniał, jeśli chodzi o węgiel kamienny, mówiłem o informacji z kontroli dotyczącej restrukturyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego. Ta na przykład pokazała, że wielkiego progresu nie ma, ponieważ – żebym nie skłamał – był to chyba dziewiąty program restrukturyzacji na przestrzeni lat, od 1989 r. Podobnie jak poprzednie niestety okazał się nieskuteczny.

Są takie elementy w gospodarce, w których rzeczywiście trudno mówić o jakimś progresie. Jest to wypadkowa wielu czynników, tak więc tych przymiotników, o których pan wspomniał, używamy mniej lub więcej, natomiast to, że trafiamy często na nieprawidłowości, jest też wynikiem tego, że staramy się objąć kontrolami te obszary, w których ich się spodziewamy, żeby ta nasza kontrola była efektywna. Nie zmienia to jednak faktu, że rzeczywiście są pewne obszary, i są tu kontrole, gdzie oceniamy pewne działania całkowicie pozytywnie z niewielkimi tylko uchybieniami.

Jednoznacznie więc bym nie powiedział, zawsze sugeruję wejść w poszczególne tematy i im się przyjrzeć. Natomiast niewątpliwie jest zawsze pole do poprawy w tych obszarach, ponieważ pojawiają się nowe projekty, nowe strategie i pewne niedociągnięcia zawsze będą się zdarzały. Tak więc nie przesądzałbym jednoznacznie w skali państwa, natomiast różnie to się dzieje w różnych obszarach. Jak pan wspomniał, niestety węgiel kamienny jest przykładem negatywnym.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

Bardzo proszę, pan poseł jeszcze raz.

Poseł Tomasz Piotr Nowak (KO):

Ja uzupełniająco.

Powiedział pan, że było 6 zawiadomień o naruszeniu ustawy o NIK i jedno naruszenie ustawy o finansach publicznych. Czy mógłby pan skonkretyzować, na czym polegały te naruszenia? Czy były tylko tego typu, czy też były poważniejsze, aż prowadzące w kierunku prokuratury? To z pana działu.

Natomiast z państwa działu, czy też były zawiadomienia o naruszeniu jakiejś dyscypliny?

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Maciej Maciejewski:

Jeśli chodzi o zawiadomienia o naruszeniu ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, to wiąże się to z problemem, który się nasila i pojawił się mocno w 2022 r., ale trwa do dzisiaj. To jest kwestia utrudniania bądź niedopuszczania do przeprowadzenia kontroli.

Wspomniane 6 zawiadomień – do dzisiaj jest już znacznie więcej, kilkanaście co najmniej – zmieściło się w kalendarzu w 2022 r. Dotyczyły one utrudniania kontroli głównie przez spółki z udziałem Skarbu Państwa bądź tworzone przez nie fundacje.

Nie mam dokładnej wiedzy w tej chwili, jeśli chodzi o zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, w której kontroli zostało złożone, ale jeżeli mogę, to jak zajrzę do dokumentów, to panu posłowi udzielę tej informacji. Na tym poziomie ogólności nie przygotowałem sobie tych danych.

Poseł Tomasz Piotr Nowak (KO):

Przepraszam panie przewodniczący, uzupełniające pytania.

Czy w poprzednich latach zdarzała się również taka sytuacja, że mieliście do czynienia z utrudnianiem przeprowadzenia kontroli NIK, czy dotyczy to tylko 2022 r.?

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Maciej Maciejewski:

Zdarzało się to niezmiernie rzadko. Ostatni taki przypadek sprzed kilku lat, który pamiętam, to była kwestia KGHM. To była spółka, która utrudniła nam kontrolę, przy czym dopuściła nas do kontroli, tylko w toku utrudniała nam wykonywanie naszych zdań. Tam też na pewno było skierowane zawiadomienie.

Natomiast nasilenie miało miejsce właśnie w czasie ostatniego półtora roku, kiedy kwestionowane są nasze uprawnienia do kontroli. Dziękuję.

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Tomasz Gawel:

Ja tylko dodam, jeśli chodzi o Departament Środowiska, że prowadziliśmy 2 takie kontrole.

Jedna to była kontrola funkcjonowania spółki Polskie Domy Drewniane – żadnych zawiadomień nie składaliśmy. Druga kontrola to było wdrażanie programu priorytetowego „Czyste powietrze”. Głównie były to kontrole wynikające z wniosków posłów. Tu także nie mieliśmy żadnych zawiadomień.

Mieliśmy zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej przy kontroli wykonania budżetu państwa w GIOŚ. Dotyczyło ono prowadzenia ewidencji księgowej.

Przewodniczący poseł Marek Suski (PiS):

W takim razie, jeśli nie ma już głosów w dyskusji, przechodzimy do głosowania przyjęcia bądź nieprzyjęcia. Proponuję opinię negatywną dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Przechodzimy do głosowania. Kto jest za opinią negatywną? Czy wszyscy już oddali głos?

Negatywną opinię poparło 16 posłów, przeciw było 9. Zatem szanowni państwo, Komisja przyjęła negatywną opinię dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Szanowni państwo, na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia Komisji.

Przypominam, że jutro będziemy mieć posiedzenie o godz. 13.30. Druk nr 3482, w sali 24 budynku G. Kolokwialnie mówiąc, chodzi o osłony dla pracowników elektroenergetyki i górników węgla brunatnego. Zapraszam jutro na posiedzenie Komisji.

Dziś wyczerpaliśmy porządek, zamykam posiedzenie.